

Slovesnosti za 25-letnico slovenske narodne vlade

V nedeljo je bila v Ajdovščini jubilej-
na slovesnost za 25-letnico ustanovitve na-
rodne slovenske vlade po osvoboditvi. Slo-
vesnosti se je udeležilo veliko ljudi iz vse
Slovenije, med njimi seveda še živi člani te-
danje vlade in predstavniki Osvobodilne fron-
te. Dopoldne je bila v isti dvorani kot seje
pred četrt stoletja skupna seja izvršnega sve-
ta skupščine SR Slovenije in občinskega sve-
ta Ajdovščine. Udeležili so se je tudi nekda-
nji člani prve slovenske vlade in člani pred-
sedstva SNOS. Sejo je vodil predsednik ob-
činskega sveta Martin Greif, ki je pozdravil
vse navzročne, med njimi predsednika zvezne
vlade Mitja Ribičiča, predsednika slovenske
vlade Staneta Kavčiča, predsednika skupšči-
ne SRS Sergeja Kraigherja in druge, med
njimi predstavnike zamejskih Slovencev.
Spomnil se je tudi umrlih članov prve slo-
venske vlade, njenega predsednika Borisa Ki-
driča — Petra, Ferda Kozaka, Janeza Hribar-
ja in Franca Snoja. Njihov spomin so poča-
stili z enominutnim molkom.

Za tem je spregovoril predsednik sloven-
ske vlade Stane Kavčič, ki je v svojem govo-
ru poudaril misel, da je bila ustanovitev
prve slovenske vlade dejanje slovenske drža-
vnosti — eno tistih dejanj, ki je zaključevalo
v takratnem obdobju zmagoviti boj Sloven-
cev za naš narodni obstoj. To dejanje drža-
vnosti je bilo porojeno iz neposrednega upo-
ra ljudskih množic in hkrati izraz slovenske
narodne suverenosti. »Našim dedom in pra-
dedom je bilo naloženo ohraniti same sebe;
njih glavni cilj je bil, da ostanejo Slovenci.
Mi moramo in moremo storiti več. Mi gremo
naprej k moderni socialistični družbi, odprti
in zavezani za vse, za pravico, za mir, za svo-
bodo narodov, za napredek gospodarstva,
tehnike, kulture, znanosti, za vse, kar pri-
naša človeški duh ustvarjalnega, plemenitega,
je izjavil Kavčič. Spregovoril je tudi o
nekaterih konkretnih problemih, ki stojijo
pred SR Slovenijo in slovenskim narodom.

Predsednik občinskega sveta Ajdovščine je
je nato prebral sklep, ki ga je sprejel občin-
ski svet na svoji seji 29. aprila in s katerim je
podelil vsem še živečim članom prve sloven-
ske vlade in predsedstvo SNOS častno občan-
stvo Ajdovščine. Listine o tem je nato izročil
dr. Marjanu Breclju, podpredsedniku prve
vlade, in njenim članom dr. Alešu Beblerju,
dr. Marjanu Ahčinu, dr. Mihi Kambiču, To-
netu Fajfarju, Francu Leskošku, dr. Jožetu
Pokornu, Zoranu Poliču, Vidi Tomšičevi in
dr. Ladu Vavpotiču ter članom predsedstva
Slov. nar. osv. sveta Francetu Bevku, Franju
Lubeju in Josipu Rusu, medtem ko bo izro-
čila listine o častnem občanstvu odsotnima
Josipu Vidmarju in Edvardu Kocbeku poseb-
na delegacija.

(dalje na 2. strani)

KAJ POMENI PADANJE RODNOSTI V SLOVENIJI

Iz statističnih podatkov za lansko leto, ki
jih je objavil slovenski tisk, je razbrati, da rod-
nost v Sloveniji pada, smrtnost pa se veča.
Število živorojenih otrok na tisoč prebivav-
cev je znašala lani v Sloveniji 16,9 (v Jugo-
slaviji povprečno 18,8). Padanje števila roj-
stev v Sloveniji kažejo naslednji podatki: leta
1965 je znašala rodnost še 18,6 na tisoč prebi-
vavcev l. 1966 enako, l. 1967 je padla na 17,99,
leta 1968 na 17,4 in lani je znašala, kot re-
čeno, samo še 16,9. Verjetno se bo letos še
bolj znižala.

VZROKI PADANJA RODNOSTI

Padanje rodnosti ima več vzrokov. Glavni
je verjetno izredno visok odstotek zaposlenih
žena, ki znaša v Sloveniji 40 odst. vse zapo-
slene delovne sile in predstavlja skoraj svetov-
ni rekord. Zaposlene žene pa nimajo časa
za otroke. Drugi vzroki so odhajanje moških
na delo na tuje (po določenih podatkih dela
zdaj v tujini okrog 65.000 do 70.000 ljudi iz
Slovenije), močna propaganda vsega tiska za
zmanjšanje števila otrok in propaganda za ta-
blete proti spočetju oziroma za splav. Splav-
ljanje smatrajo mnoge Slovenke za čisto nor-
malen majhen kirurški poseg in ne vidijo v
tem nobenega moralnega problema, kaj šele
da bi si delale skrbi o tem, kaj bo z narodom,
ki ima premalo mladine. V tem se odraža mi-
selnost, ki nima več spoštovanja do življenja
in ki meri vse samo še po rentabilnosti in
udobnosti. Nosečnost ovira žene v gonji za
zaslužkom. Zato se je skušajo čimprej znebi-
ti, če kljub raznim »preventivnim« postopkom
le pride do nje. Cilj mnogih mladih zakoncev
je danes avto, ne otrok, in za avtom morajo
priti na vrsto vsi gospodinjski stroji. Šele po-
tem morda otrok. Kvečjemu dva. Tistim, ki imajo
več otrok, se mnogi posmehujejo in jih imajo
za neumneže, ki si po nepotrebnem pripijo
bremena in ne znajo uživati življenja. Mnogi
mladi zakonci se uklonejo tudi temu nevidnemu
pritisku konformizma.

POVEČANA SMRTNOST

Posledica premajhne rodnosti je povečana
smrtnost v Sloveniji. Kdor prebira statistike o
smrtnosti v Jugoslaviji, si v prvem hipu ne zna
razložiti dejstva, kako da je smrtnost gospo-
darsko in kulturno razviti Sloveniji mnogo več-
ja kot v nerazviti Črni gori in na Kosmetu,
ker smo bili vajeni, da smo razbirali iz sta-
tistik, da je smrtnost najnižja tam, kjer sta
zdravstvo in higiena na najvišji stopnji. V
Sloveniji pa je znašala smrtnost lani 11,2 smrti
na tisoč prebivavcev, v Makedoniji le 8,2 in na
Kosmetu 8,5. Toda to ni več samo posledica
zdravstvenih in higienskih razmer, ampak se
v tem odraža staranje prebivalstva. Zdravstvo
in higiena pa ne moreta preprečiti, da stari
ljudje ne bi umirali. Slovenija ima že zelo
visok odstotek starega prebivalstva, ker je

prirast mladega prebivalstva šibak. Najnižjo
smrtnost imajo v tistih jugoslovanskih republi-
kah in avtonomnih deželah, kjer se rodi naj-
več otrok. To pa so Makedonija, Črna gora,
Bosna in Kosmet. Smrtnost v Sloveniji se je
dvignila od leta 1965 do leta 1969 od 9,7 na
11,2 na tisoč prebivavcev, to je za 1,5 tisočink,
medtem ko je rodnost v istem razdobju padla
za 1,7 tisočink.

Za primerjavo naj navedemo, da je znaša-
la lani rodnost v drugih jugoslovanskih repu-
blikah in avtonomnih deželah: V Srbiji 15,6,
v Hrvaški 14,6, v Bosni in Hercegovini 22,3, v
Črni gori 20,3, v Makedoniji 25,4, na Kosme-
tu 37,9 in v Vojvodini 13,1.

TEŽJE BREME DAJATEV NA MLAJŠE

V Sloveniji se začneja dogajati isto kot v
vseh državah, kjer je rodnost nizka: da mora
mlajši del prebivalstva, ki je sposoben za de-
lo, in ki se manjša, nositi vedno večja social-
na bremena (davki, socialno zavarovanje, po-
kojnine, infrastrukture), kar povzroči vedno po-
časnejši dvig življenjske ravni. In ko bo smr-
tnost prevagala nad rodnostjo, bo prej ali slej
nastopil trenutek, ko bodo postala socialna
bremena pretežka, kljub vsemu tehničnemu na-
predku v proizvodnji.

V celotnem jugoslovanskem prostoru pa
ima dejstvo, da imajo nerazvite republike in
Kosmet mnogo večji naravni prirastek kot raz-
viti republiki Slovenija in Hrvaška, za posledico
to, da bo postajala zavora za gospodarski
in socialni napredek razvitejših republik
vedno težja. Medtem ko je znašal lani na-
ravni prirastek v Sloveniji, Hrvaški in Vojvo-
dini, ki spadajo med razvite dežele in ki nosijo
glavno breme za gospodarski napredek vse
države, skupno le 33.027 ljudi, se jih je rodilo
v nerazvitih ali slabo razvitih deželah v drža-
vi 162.073, torej skoraj petkrat več. Teoretično
to pomeni, da bo moralo tistih 22.927 ljudi, ko
bodo čez kakih 25 let nastopili službo, skr-
beti za gospodarski in socialni napredek (v
obliki davkov, investicij, prispevkov k socialne-
mu zavarovanju), petkrat večjega števila lju-
di v slabše razvitih krajih, poleg tega, da bodo
skušali ohraniti svojo še vedno nekoliko višjo
življenjsko raven. Toda pod gospodarskim in
socialnim bremenom, ki ga bodo morali nositi,
je absolutno nemogoče, da bi za dolgo časa
ohranili svojo višjo življenjsko raven.

KAJ BO S POLITIČNO BODOČNOSTJO SLOVENSKEGA NARODA?

Poleg tega pa se nam tu obujajo še misli,
kaj bo s politično bodočnostjo slovenskega
naroda, če bo število rojstev v Sloveniji tako
nazadovalo. Kako bo mogel prenašati števil-
ni pritisk svojih mnogo številnejših sosedov?
Kako bo z njegovim političnim in kulturnim
uveljavljanjem ne le v Evropi, ampak v sami

(dalje na 3. strani)

Vlada bo sprejela zahteve sindikatov?

Novice po svetu

Tajništva treh sindikalnih zvez so objavila v zvezi s predvidenim sestankom z vlado v sredo 13. maja skupno uradno poročilo, v katerem pravijo, da »je njihov cilj ta, da bi se v polni meri in dosledno izvedla določila ustave, ki so jamstva za civilizacijski, socialni in gospodarski napredek vseh delavcev«.

Minister za delo Donat Cattin je dal v govoru, ki ga je imel v nedeljo v Vercelliju, razumeti, da se bo morala vlada ugodno izraziti glede zahtev sindikatov, in sicer prav zato, ker »je namen sedanje italijanske socialne politike ta, da poveča mezde in produktivne investicije, zadrži dviganje cen in reši socialne probleme v državi«.

Tudi zakladni minister Colombo je potrdil, da je vlada v polni meri pripravljena, da se loti problemov, na katere so sindikati s stavkami opozorili vso državo. Vendar je potrebno — je pripomnil Colombo — da se na sestanku s sindikati določi prednostna lestvica problemov in sicer s splošno preučitvijo položaja. Tako bo mogoče izluščiti tiste probleme, ki jih je treba najprej rešiti, in določiti tudi roke njihovega reševanja v skladu so splošnim položajem.

Italija ima možnost, da napreduje in rešuje probleme, ki so ostali še nerešeni in ki zadevajo najrevnejši del italijanskega ljudstva, je rekel Colombo. Za doseg te ciljev je torej potrebna napredna politika, ki pa mora upoštevati vse potrebe države. S tem je dal sindikatom razumeti, da ni mogoče rešiti vseh problemov na en mah in da je treba upoštevati tudi druge potrebe države, s čemer sindikati v svojem borbenem zanosu morda premalo računajo in vidijo samo delavske probleme, ki res niso majhni in so tudi nujni, kot npr. vprašanje ljudskih stano-

vanj. Problem je tudi v tem, kako naj država v sistemu tržnega gospodarstva zadržuje naraščanje cen, ki so posledica hitrega naraščanja mezd, potrošniške mrzlice in padanja vrednosti denarja, če nočemo napraviti države za vsemogočnega arbitra vsega našega življenja.

— o —

V Washingtonu napovedujejo, da bo v šestih tednih zmagovito končana ameriška vojaška akcija v Kambodži, ki ima namen pregnati od tam vietkongovce in Severnovetnamce. Na vseh ameriških univerzah pa se nadaljujejo demonstracije proti ameriški intervenciji v Kambodži. Pri spopadih s policijo so bili ubiti štirje študentje.

Jugoslavija je med prvimi priznala begunsko vlado kamboškega kneza Sihanuka.

V Saigonu je prišlo do spopada med skupino budistov, ki nasprotujejo sedanji južnovietnamski vladi, in budisti, ki drže z vlado. Ti zadnji so v večini in nasprotna skupina obtožuje nasprotnike, da so ubili v spopadu precej njenih članov.

V Zahodni in Vzhodni Nemčiji se pripravljajo na novi sestanek med kanclerjem Brandtom in vzhodnonemškim ministrskim predsednikom Stophom. Sestanek bo 21. maja v Kasselu v Zahodni Nemčiji. Prvi sestanek je bil 19. marca v Erfurtu v Vzhodni Nemčiji.

Pogreb dr. Gosarja (Pismo iz Ljubljane)

V petek, 24. aprila, so pokopali na Žalah v Ljubljani univ. prof. v pokoju, uglednega slovenskega javnega delavca dr. Andreja Gosarja. Pogrebne obrede je opravil ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik ob asistenci številne duhovščine. Nadškof se je ob odprtem grobu tudi poslovil od rajnega. V kratkih besedah je pri tem orisal življenjsko pot in delo dr. Gosarja. Rekel je med drugim:

Gosar je bil rojen pred 83 leti v Dolnjem Logatcu. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, pravo pa na Dunaju. Po končanih študijah, zlasti pa po drugi svetovni vojni, je odločno stopil v slovensko javno — kulturno in politično — življenje v slovenskem katoliškem taboru. Deloval je zlasti na socialnem področju. Nekaj časa je bil tudi minister za socialno skrbstvo v tedanji jugoslovanski vladi ter je pripomogel, da je bilo sprejetih več socialno naprednih zakonov. Bil je tudi zastopnik Jugoslavije v socialnem odboru Društva narodov v Ženevi. Opravljal je še več drugih važnih upravnih in političnih funkcij. Pozneje je bil imenovan za rednega profesorja ekonomije na tehnični fakulteti ljubljanske univerze. Poleg spisov iz svoje stroke in člankov v tej zvezi je objavil več teoretičnih del o reševanju socialnih vprašanj, zlasti veliko delo v dveh zajetnih knjigah »Za nov družabni red«. S tem delom je izrazil svoje gledanje na katoliški socialni nauk in ustvaril delo, ki spada med najtemeljitejša in najboljša dela katoliških socialnih teoretikov na svetu sploh. Poleg tega je napisal še številna druga dela, sodeloval je v raznih revijah in vzgajal akademsko mladino s predavanji v socialnem

duhu ter za razumevanje slovenskih socialnih problemov.

Nadškof Pogačnik je posebno poudaril tudi osebnost dr. Gosarja kot vzor človeka, katoličana, moža in očeta. Imel je osem otrok, od katerih je prvi sin stopil v jezuitski noviciat, kjer je mlad umrl. Drugi sin je duhovnik, ena hčerka profesorica je redovnica. To je dokaz — je rekel nadškof — da ravno iz številnih družin izhajajo duhovniški in redovniški poklici. Svoje iskreno in globoko krščanstvo je rajni Gosar dokazal v najhujših preizkušnjah, tako tudi v koncentracijskem taborišču Dachau, kjer je razodeval resnično vdanost in iskreno zaupanje v Boga, celo bolj kot marsikak duhovnik — je posebej poudaril dr. Pogačnik. Po vojni je dr. Gosar prihajal vsak dan in ob vsakem vremenu vse do zadnjega k deveti maši v stolnico, kjer se je sivolasi stavec krepil s kruhom življenja. Marsikoga je ganilo, ko je videl, kako je Gosar vedno pokleknil do tal. Dajal je pravi vzor značajnega in doslednega moža, vzor, kakršnega tako potrebuje današnja mladina. V znak priznanja mu je papež za njegovo 80-letnico podelil visoko cerkveno odlikovanje »Pro Ecclesia et pontefice«.

Dr. Pogačnik je zaključil svoje besede slovesa z izrazi globoke zahvale za vzorni lik katoličana, človeka, moža in očeta, ki ga je dal dr. Gosar slovenskemu narodu.

Po pesmi »Glej, tako umira pravični« je stopil h grobu preprosto oblečen starejši možak in spregovoril: »Dragi rojak, pred šestdesetimi leti si globoko zaoral v slovensko prosvetno, kulturno in javno življenje. S svojim likom si postavil vsem nam vzor in s svojo živo in napisano besedo dal smernice za življenje vseh ljudi. Hvala ti za to.« Te kratke in klene besede so prišle iz srca vseh navzočih in tistih, ki poznajo delo in življenje dr. Gosarja.

Pogreba se je udeležila množica ljudi, med njimi dr. France Koblar, mnogo univerzitetnih profesorjev, pomožni škof Lenič in druge ugledne osebnosti. O ljubezni in spoštovanju do rajnega je pričalo tudi mnogo vencev in šopkov cvetja, med njimi tudi šopek s trakom »Prijetelji iz Trsta«.

SLOVESNOSTI ZA 25-LETNICO SLOVENSKE NARODNE VLADE

(Nadalj. s 1. str.)

Na travniku Na Policah nad mestom je bilo nato množično zborovanje, ki se ga je udeležilo nekaj deset tisoč ljudi. Tam je imel govor nekdanji podpredsednik prve slovenske vlade dr. Marjan Breclj, ki je obravnaval zgodovino in pomen osvobodilnega boja ter nakazal nekaj današnjih političnih problemov.

V vsej Sloveniji obhajajo te dni tudi 25. obletnico konca vojne in osvoboditve izpod nacističnega in fašističnega jarma. Te slovesnosti so na Primorskem, kjer je ljudstvo najdalje trpelo pod fašizmom, še posebno občutene.

Predsedniki jugoslovanskih akademij pri Moru

Zunanji minister Moro je sprejel v soboto v Palači Farnesina predsednika petih jugoslovanskih akademij znanosti in umetnosti, in sicer profesorja Josipa Vidmarja, IGikoriča, Novaka, Koneskega in Djurdjeva. Vseh pet predsednikov akademij posameznih jugoslovanskih republik je prispelo na študijsko potovanje v Italijo na povabilo italijanske vlade. V avdienco k Moru jih je spremljal jugoslovanski veleposlanik v Rimu Srdjan Prica.

Med svojim bivanjem v Rimu so imeli jugoslovanski gostje delovne sestanke s predstavniki akademije Dei Lincei in Nacionalne

ga raziskovalnega sveta. Naslednje dni so obiskali Florenco in Benetke, kjer so stopili v stik s tamkajšnjimi kulturnimi in znanstvenimi krogi.

Tudi ta obisk na povabilo italijanske vlade bo prispeval k nadaljnjemu zblizanju med jugoslovanskimi narodi in Italijo.

— o —

Koroški Slovenci se sprašujejo, če bo pokazala nova socialistična avstrijska vlada več razumevanja za potrebe in zahteve slovenske manjšine kot bivša vlada Avstr. ljudske stranke. Imajo pa slabe slutnje.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst

Razmišljanja

Igor Tuta: NAŠA STVARNOST

II.

Najprej besedo o mladini. Obličje generacije po letu 1945 je večkrat nejasno in skopo začrtano. Že to dokazuje, da se ta povojna generacija v vsakem pogledu razlikuje od povojne generacije 1918. Nikoli ni bilo tako globoko, tako vsestransko razočarane generacije, nikoli ni bilo mladine, ki bi bila tako zelo brez vere, brez vsakega upa, vsakega skupnega cilja, nikoli ni bilo take preobilice izgubljenih iluzij. Kakorkoli obračamo naše probleme, vedno se bomo znašli pred istimi ugotovitvami o povsem različnih težnjah raznih starostnih plasti naše manjšine. Naši očetje so odpovedali. Tako ali drugače, toda odpovedali so. Po svojem nečloveškem boju s pošastnimi depravacijami svoje dobe so se trudni umaknili v zatišje, v same sebe in v svojo bolečino zaradi prejetih ran. Priborili so nam svobodo, v zgodovino so nam zarisali velike in jasne podobe junaštva, to je res, toda svoboda ni nekaj stalnega, treba jo je obnavljati vedno na novo. In kdo naj bi ohranjal to svobodo telesa, zlasti pa svobodo duha, morda tista srednja generacija štiridesetletnikov, ki je zaradi zgodovinskih potresov danes naša manjšina nima? Ali morda mi najmlajši, ki smo komaj odprli oči v svet. Kontinuiteta rasti naše manjšine se je v povojnih letih pretrgala. Generacija po letu 45 nima vzorov ne v ljudeh, ne v idejah, po katerih bi se ravnala, in tako je ideal duhovne svobode propadel v apatičnost, če že ni pri nekaterih na poti degeneracije in je ideal politične svobode zašel v nesmiselno brezbriznost. In tudi tiste velike podobe preteklosti so s časom izgubile vso svojo električno napetost, ker so prišle skozi tiskarsko tinto ob vso svojo življenjskost. Zavaljo tega se ne čudim tistim razočaranim mladim idealistom, ki očitajo starejšim, da so si sicer priborili svobodo, a se ta svoboda danes piše tudi z imeni Vietnam, Izrael, Salazar, Sinijavski in Daniel, da na tem mestu ne omenjam domačih nesmislov. Kakšen svet je to? Na eni strani dežele, ki so zrušile kapitalizem, a se morajo bojevati danes z novimi težavami, ki jih je povzročila okrepenost možganov in srca. Na drugi strani visoko industrializirane kapitalistične dežele s svojo koncentracijo ne le kapitala, ampak tudi znanosti in tehnike, z oblastniki, ki se ne zmenijo za čedalje hujšo duhovno in moralno pustoto. V teh se je mladina odločila za individualno eksistenco, ki nima druge vsebine kot samo sebe, in za poskus, da kot posamezniki potegnejo iz duhovne konjunktore svoje dobe kar največ. S tem v zvezi piše Kravos v Zalivu: V času torej, ko je zgledalo, da kri naše narodne skupine nenehno in neustavljivo odteka v nič in so centrifugalne in razbijalne sile v njej kar najbolj grozljivo in krvavo trgale, kar je trdnega še bilo (spomnimo se divjih izbruhov strasti v spopadih med kominformovci, titovci, katoliškimi gibanji in emigranti), v tem času smo torej odraščali mi kot v podijanju vrtu z edinim vodilom — pomagaj si, kakor veš in znaš. Moč dogodkov, ki smo jim danes priča, prepašča tudi našega človeka, čigar večerajšnje delo ostaja neizrabljeno v dobi, ko naša mladina na vso paro postaja sredstvo svojega uničenja, ko se nepremišljeno podaja na področje odtujitve naši manjšini. Potem pa slapovi besed, rezki,

hrupni in vabljeni pojmi tudi znotraj naše manjšine opravijo svoje. Tako se individualno beganje kaj kmalu konča v občutku praznine. Pa ne samo pri človeku, ki se izgublja v anonimnosti izven naše diaspore, tudi mene v marsikateri situaciji zagrabi tista majhnost in osamljenost, tisti vakuum, ki ti v obupu prišepne, da pošlji vse k vragu, in da bo šlo vse pač naprej, kakor je šlo do sedaj. In kot piše prijatelj: Teh besed nisem povedal zato, da bi prtil krivdo kakšni določeni organizaciji ali stranki, odgovornost za to niso vse skupine, zveze in stranke, v katerih so naši ljudje včlanjeni — vse obtožujem.

Čeprav nerad sem vendarle moral jasno in brez utvar obrniti reflektor v notranjost naših mladih študentov in delavcev in že ta kratka faktografija dovolj žalostno pokaže, da se je tudi naš mladi človek vskladil z mladino druge polovice XX. stoletja. To, do česar ne bi bilo smelo priti, saj je tradicija zlasti tržaškega fanta in dekleta čisto nekaj drugega. Tradicija, iz katere so rasli Kosovel, Marušič, Tomažič, Vuk, Bratuž je s temi heroji duha kot zgleda odpela svoj labodji spev.

—0—

Prejeli smo v oceno:

»Klaudio«, cajtenge za koroške Slovence, letnik I., številka 1, Dunaj.

Kaj pomeni padanje rodnosti v Sloveniji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Jugoslaviji, kjer bo čez nekaj desetletij predstavljal le še neznatno manjšino? S številom prebivavstva, t.j. z absolutnim ali relativnim nazadovanjem kakega naroda pada tudi njegova sorazmerna gospodarska in kulturna kapaciteta (manj talentov, manj znanstvenikov, pisateljev itd.) in s tem tudi njegov politični vpliv, da o vojaški obrambni moči sploh ne govorimo.

Pojav padanja rojstev v Sloveniji (na žalost pa je ta pojav še hujši pri nas v zamejstvu) torej ni samo nek statistični podatek, eden izmed mnogih, ampak odraža biološko in kulturno stanje kakega naroda ter daje slutiti njegovo bodočnost. In ta bodočnost za slovenski narod ne bo svetla, če ne bo vsaj ohranil biološkega in političnega ravnovesja z narodi, ki ga obdajajo. Odnos med njimi in njim pa ni nikoli statičen, ampak vedno dinamičen, odraz živih sil in kapacitet. Mnogoštevilni, več desetlin milijonski narodi si lahko privoščijo hud padec rodosti, ker njihov naravni prirastek še kljub temu nanese stotisoče in celo pol milijona rojstev na leto. Za Slovence pa lahko to pomeni degradacijo v etnično skupino brez političnega in kulturnega pomena ali — na daljše razdobje — celo narodno smrt.

KOMAJ POL Odstotka

Naš članek o padanju rodosti na Slovenskem je bil že postavljen, ko nam je prišla v roke najnovejša številka »Družine«, ki tudi prinaša na prvi strani članek o tem problemu, pod naslovom »Komaj pol odstotka«. V njem piše:

Podatki o gibanju prebivavstva v Sloveniji za leto 1969 niso ugodni. Na tisoč prebivavcev je bilo rojenih komaj 16,9 otrok. Z druge strani pa se je smrtnost povečala: od tisoč prebivavcev jih je lani umrlo 11,2 (pred-

MOTILNI HRUP

Italijanski desničarski krogi so zagnali velik in neopravičen hrup zaradi govora, ki ga je imel jugoslovanski predsednik Tito dne 3. maja na Reki in v katerem se je med drugim dotaknil dogodkov iz aprila in maja leta 1945.

Namen in cilj tega besednega in papirnatega hrupa sta gotovo motiti bližnji Titov obisk v Italiji in prijateljske odnose med sosednima državama. K temu hrupu se bomo vrnili v našem uvodniku v prihodnji številki.

ODLIČNA SLOVENSKA KNJIGA O SODOBNI PSIHLOGIJI

Založba Obzorja v Mariboru je izdala pred kratkim delo dr. Antona Trstenjaka »Oris sodobne psihologije«, I. del (Teoretična psihologija). To je znanstveno delo, sad dolgoletnega študija najboljšega sodobnega slovenskega filozofa strokovnjaka za psihologijo dr. Trstenjaka, ki je s tem ustvaril Slovincem delo, kakršnega nimajo niti po številu veliko večji narodi. Tako npr. Nemci pogrešajo tako strnjeno in precizno znanstveno delo o moderni psihologiji, iste pritožbe pa lahko slišimo od italijanskih psihologov.

Trstenjakovo delo je opremljeno s seznamom avtorjev, s stvarnim kazalom, s kratkim izvlečkom v nemščini, s seznamom znanstvene literature in s tabelami za psihološke teste.

lani 10,7). Smrtnost v Sloveniji v splošnem zadnja leta narašča.

Zato je naravni prirastek (razlika med rojstvi in smrtmi) bil lansko leto izrazito nizek — samo 0,57 odstotka (predlani 0,67 odstotka). To pomeni, da pride komaj na vsakega dvestotega Slovenca leto en novi. To je globoko pod jugoslovanskim poprečjem. Samo še Hrvatska (0,51) in Vojvodina (0,31) sta za nami, vse druge republike in avtonomne kraje pa znatno pred nami: Kosovo 2,94 odstotka, Makedonija 1,76 itd.

Neznatno povečanje prebivavstva v Sloveniji je sila majhna tudi v primerjavi z razvitimi deželami.

A še to je samo — naravni prirastek, ne stvarni. Toliko bi se namreč povečalo število prebivalstva v Sloveniji (za 9,744), če bi vsi naši ljudje ostali doma! Vemo pa, da jih mnogo odhaja v tujino.

Če bi prirastek upadal še tako naprej, bi že čez šest let šteli več smrti kot rojstev!

Kako je moglo priti do tega? Saj smo še pred kratkim imeli znatno boljši prirastek prebivavstva!

Da, toda ne zaradi zadostnega števila rojstev. Po vojski se je življenjska doba naglo dvigala in zdaj znaša poprečno že okoli 70 let. Zato je zadnja desetletja bilo pri nas manj smrtnosti in od tod večji prirastek.

Naši izvedenci pa že dolgo opozarjajo, da na tej poti ne bomo našli prave rešitve. Vsi, ki danes živijo dlje, bodo naposled vendar pomrli. Dviganje življenjske dobe se je ustavilo — in zdaj raste smrtnost. In nato?

Edina rešitev za narod je torej povečano število otrok!

Krščanski zakonci se morajo tega še posebej zavedati. Odgovorni so pred svojim ljudstvom, pred svojo vestjo in tudi — pred svojim Bogom!

Tržaškega

Priprave na bližnje volitve

Dne 13. t. m. poteče rok, do katerega se na posameznih volilnih uradih lahko vlagajo kandidatne liste za občinske in pokrajinske volitve, ki bodo 7. junija.

Do danes sta na osrednjem volilnem uradu, ki je na tržaškem sodišču, bili vloženi za pokrajinske volitve le kandidatni listi komunistične in misovske stranke. Kršč. demokracija je komaj izvedla tako imenovane primarne volitve, na katerih je izbrala dve tretjini kandidatov za svojo uradno kandidatno listo, ostale stranke pa še opravljajo pripravljalno delo, čeprav so nekatere že objavile seznam kandidatov, ki se bodo predstavili na volitvah. Za nastop na pokrajinskih volitvah se pripravlja tudi Slov. skupnost, ki hkrati vodi razgovore s predstavnikami SDZ in Slovenske levice za sestavo skupne, koalicijske liste.

V devinsko-nabrežinski občini sta za občinske volitve do danes predložili kandidatni listi le komunistična in socialistična stranka. Na prvi listi je njen nosilec poslanec Albin Škrk; ostali kandidati, med katerimi je en socialproletarec in nekaj neodvisnih, sledijo po abecednem redu. Na socialistični listi je na prvem mestu dosedanji občinski odbornik Vittorino Caldi, ostali kandidati pa sledijo po abecednem redu.

Slovenska skupnost, SDZ in Slovenska levica bodo v Nabrežini nastopile s skupno kandidatno listo. Na zboru volivcev, ki je bil prejšnji teden, so bili izbrani kandidati in je bilo soglasno sklenjeno, naj kot nosilec liste kandidira dosedanji župan dr. Drago Legiša. Ostalih 19 kandidatov je navedenih po abecednem redu.

V nabrežinski občini se bodo gotovo udeležili volitev še demokristjani, socialdemokrati, liberalci in, kot vse kaže, tudi misovci.

V Zgoniku in repentaborski občini, kjer je v veljavi večinski volilni sistem, kar pomeni, da dejansko prideta v poštev le večinska in manjšinska lista, ni bila do danes vložena še nobena lista. Kot smo obveščeni, pa je bila v sredo, 6. t. m., sestavljena skupna slovenska lista, na kateri je kot nosilec naveden dosedanji župan Mihael Guštin, ostalih 11 kandidatov pa sledi po abecednem redu.

V dolinski občini so le komunisti in socialproletarci dozdej vložili skupno listo, ka-

tere nosilec je dosedanji župan Dušan Lovriha. Ostale skupine, med njimi Slov. skupnost, pa se še pripravljajo na volilni nastop. Tudi v Miljah je bila doslej predložena le komunistična lista, katere glavni kandidat je dosedanji župan Gastone Millo.

— o —

VREME NAGAJA

Letošnja pomlad na Krasu je en sam podaljšan marec. Rast je močno zastala in Kras niti od daleč ni tako zelen, kakor je navadno v maju. V zamudi je seveda tudi rast gospodarskih rastlin, trte in drugega. Sadno drevje je komaj zacvetelo, ko plohe in veter sproti osipajo cvetje. Tako hladne in vlažne pomladi ljudje ne pomnijo. Stari ljudje se celo menijo, da se spreminja klima in da so tega morda krivi tudi vesoljski poleti in izkrancanja na Luni. V času njihove mladosti so bile pomladi — tako zatrjujejo — mnogo lepše in toplejše. Toda to je bilo gotovo tudi zato, ker so bili tedaj tudi oni mladi in jim je plala po žilah še vroča kri.

Mladina pa si tudi danes ne dela skrbi zaradi hladne pomladi. Zanj je pomlad vedno lepa. Skrbi si ne dela tudi zato, ker danes le malokateri mladenič ali mladenka še vidi svojo bodočnost v kmetijstvu. Svojo bodočnost vidijo v industriji in v terciarnih dejavnostih.

Iz življenja mladine

V četrtek, na praznik Vnebohoda, so imele slovenske katoliške skavtinje in »veveričke« svoje zdaj že tradicionalno jurjevanje. Obhajale so ga z igricami, rajanjem in z zaprisego zvestobe skavtskim idealom v Bazovici. Bilo je prijetno, kljub temu, da je vreme nekoliko nagajalo.

Finžgarjev dom je postal res privlačno središče openske mladine. Prireditve in gostovanja kulturnih skupin iz drugih krajev se vrstijo druga za drugim, pa tudi sicer si je znala narediti mladina — ob pomoči tistih, ki jo imajo radi in se brigajo zanjo, med katerimi je zlasti g. kaplan Pohajač in vodstvo Marijanišča — iz Finžgarjevega doma in iz

nekdanje »sinagoge« na dvorišču privlačno zbirališče.

Za športno uveljavljanje in izživljanje openske mladine skrbi športno društvo »Polet«, ki je znalo pritegniti precej mladine in jo navdušiti za športno udejstvovanje. Le starejši bi morali pokazati več razumevanja za športno delovanje mladih in nuditi društvu več pomoči, tudi finančne. Isto velja za delo Finžgarjevega doma. Starši bi se morali zavedati, da se njihovi otroci ne bodo izgubili in zrasli v razgrajene in divjaške »huligane«, če bodo delovali in se miselno razvijali, moralno vzgajali in telesno krepili pri skavtih, v Finžgarjevem domu in v »Poletu«.

— o —

SMRTNA NESREČA VZORNEGA SLOVENSKEGA DIJAKA

Tik pred zaključkom današnje številke smo iz Gorice prejeli žalostno vest, da je postal žrtev prometne nesreče 19-letni dijak Peter Špacapan. Ponesrečeni je obiskoval zadnje leto slovenske klasične gimnazije v Gorici, bil vedno odličnjak ter se je z veseljem udeleževal v športnih in prosvetnih društvih.

Hudo prizadetim staršem in bratoma izrekamo ob tej uri žalosti naše globoko občuteno sožalje.

— o —

Ameriški podpredsednik Agnew in neka mladinska organizacija republikanske stranke sta označila študentske demonstracije proti intervenciji v Kambodži za delo radikalnih levičarjev.

BCTKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

D. D.

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10.

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Števerjan

PRVOMAJSKE PROSLAVE

Kot že več let tako se je tudi letos zbralo v Števerjanu na tisoče ljudi k prvomajskim proslavam, ki sta jih priredili društvi »F.B. Sedej« in »Briški grič«.

Naj že tu pristavimo opombo, da je velika večina gostov, »pod borovci« in »pod kostanji«, izrazila željo, naj bi v prihodnje ne prirejali dveh podobnih proslav ob istem času in na prostorih oddaljenih komaj par sto metrov narazen. Malo dobre volje in resnega pomenka z obeh strani, pa bi bili vsi zadovoljni.

ŠOLSKA PRIREDITEV

V nedeljo, 10. t. meseca bodo vse tri šole v števerjanski občini, to je iz Števerjana, Valerišča in Bukovja, proslavile materin dan.

Pridni šolarji in poštvovalno učiteljstvo pripravljajo v ta namen razstavo ročnih del in risb, ki bo odprta še v nedeljo dopoldan v prostorih župnijskega doma. Popoldne ob 16.30 pa bo tam kulturna prireditev navedenih treh osnovnih šol. Otroci bodo nastopili z nekaterimi igravicami, pevske točkami in deklamacijami.

Solska vodstva vabijo v imenu otrok zlati starše in vse prijatelje mladine, da pridejo pogledat razstavo in poslušat, kaj znajo njihovi mali.

PROGA NA OSLAVJE

Od ponedeljka dalje je v prometu redna avtobusna proga s Travnika skozi Pevmo na Oslavje. Ob delavnikih ima sledeči urnik: s Travnika ob: 7.35, 8.10, 9.15, 12.20, 13.35, 16.35, 18.40. Z Oslavja (pri spomeniku) ob: 7.45, 8.20, 9.25, 12.30, 13.45, 16.45 in 18.50.

Ob nedeljah in praznikih (v poletnem času) ob: 9.35, 12.35, 16.50, 19.35. Z Oslavja ob: 9.45, 12.45, 17, 19.45.

Iz Goriške

Želja in glas volivcev

Slovenski volilni upravičenci še čakajo na svojo listo s samo slovenskimi kandidati za upravne odbore. Pri zadnjih občinskih in pokrajinskih volitvah je bila to lista SDZ z lipovo vejico.

Za junijske volitve bo vsaj zunanja oblika enaka. SDZ ali slovenska demokratska zveza je namreč strešna organizacija katoliško usmerjenega Slovenskega ljudskega gibanja in goriške Slovenske demokratske zveze, kar pa velja samo za Goriško, ker so na Tržaškem slovenske politične skupine drugače razporejene.

Želja velike večine goriških slovenskih volivk in volivcev pa je, da bi mogli voliti v Goriči za res skupno slovensko listo. V ta namen bi morale biti pritegnjene k sodelovanju pri volitvah skupine in na kandidatne sezname tudi ljudje, ki niso formalno vključeni v omenjenih dveh skupinah, so pa po svojem nazoru enako usmerjeni, krščansko in slovensko. Posebno osebe, ki uživajo v javnosti ugled in ki bi nagnile mnoge slovenske volivce, da ne bi razpršili svojih glasov. Pri tem ne smejo odločevati osebne simpa-

tije ali nasprotstva, marveč le en svetli cilj, zajeti za skupno slovensko listo čim več glasov.

Le po tej poti se goriški Slovenci lahko uveljavimo! Kdor temu nasprotuje, bo kriv še večje razcepljenosti in upadanja naše politične zmogljivosti!

— o —

Sovodnje

SPOMINSKA PLOŠČA

Na praznik prvega maja so slovesno odkrili v Sovodnjah spominsko ploščo dvema borcevema iz osvobodilne vojne, Njegovanu Mozetiču iz Renč in Vladimirju Santiniju iz Splita. Oba so Nemci zajeli na trgu pri cerkvi in ju obesili tam, kjer je zdaj plošča vzdana.

Slovesnosti ob enajstih dopoldne se je udeležilo veliko število vaščanov in sosedov, občinski odbor z županom Češčutom in zveza bivših borcev. Navzoč je bil tudi oče padlega Mozetiča. Po govoru njenega predstavnika Dornika je župnik Komac blagoslovil ploščo in je imel primeren govor. Mladino je opominjal, naj ne pozabi ciljev, za katere so ti junaki padli; življenje so dali, da bi mi bolj svobodno živeli. Globoka svečanost je vse gnila.

Za občinske volitve se pri nas vse priprave že bližajo svojemu koncu. Predzadnje sredo je že bila predložena prva kandidatna lista občinske enotnosti. Na njej je objavljenih dvanajst kandidatov s sedanjim županom Češčutom na prvem mestu. Med drugim je tudi dosti dosedanjih občinskih svetovalcev.

PREDAVANJE

Slovensko katoliško akademsko društvo »SKAD« se odlikuje po svoji delavnosti. Kulturni večeri, ki so s svojimi predavanji vedno na višini, se nadaljujejo skoro vsak teden.

V sredo je predaval prof. Sandi Sitar iz Nove Gorice o najmlajšem rodu v slovenski umetnosti. Nastopili so tudi naši srednješolci z recitacijami iz najnovejših literarnih del.

NAŠI MOŽJE

Filip Terčelj

Rado Bednarik

Neopazno je šel mimo nas februarja spominski dan profesorja Filipa Terčelja, marljivega in poštvovalnega oblikovalca goriškega in primorskega kulturnega življenja. Njegov lik sodi tudi v galerijo naših mož iz polpreteklega dobe, ene najbolj razburkanih in razviharjenih v naši zgodovini.

Zato je prav, da si osvetlimo njegovo podobo in delo.

Filip Terčelj se je rodil 2. februarja 1892 v Grivčah pri Šturjah. Družina je bila kmečka. Rojstna okolica pristno vipavska. Mladi Lipe je bil nadarjen dečko, kar je spoznal tudi domači župnik Leban, pesnik in pevec. Zato se je moral fant ločiti po ljudski šoli od Hublja in vinskih gričkov, od burje in Device v Logu ter oditi v škofijsko gimnazijo v Šentvidu nad Ljubljano, od tam pa v ljubljansko semenišče. V duhovnika je bil posvečen 8. junija 1817. Prva njegova dušnopastirska služba je bila v Škofji Loki. Tu je že začel delovati po geslu, ki ga je posvetil kasneje nadškofu Sedeju.

Preštej

vs a semena, ki so padla,
v duše, brazde razrahljane
in rodila v soncu božjem
srcem svetim svete hrane!

Sončna Goriška pa je vabila mladega duhovnika, naj posveti njej svoje moči. Po končani vojni je res prišel na Primorsko. Preden se je vrnil na Goriško, da bi globoko zaoral povojne

prosvetne brazde, je odšel v München-Gladbach študirat socialne vede in metodiko ljudsko-prosvetnega dela v krščansko-socialnem duhu.

Na Goriškem je bila nato Terčelju odkazana vzgoja mladine v društvenih središčih. Postal je duhovni vodja in katehet v Alojzijevišču, kjer se je brž in z uspehom predal svojim nalogam. Terčelja so šteli med najboljše cerkvene govornike, kar jih je kdajkoli imela Goriška. Poleg tega, da je bil dober duhovnik, je bil Terčelj tudi tajnik in duša Prosvetne zveze, organizator številnih meddruštvenih tečajev: dramskih, pevovodskih, socialnih, kuharskih, dijaških in verskih.

Svoje prosvetno delo je povezoval s programskimi knjižicami, kot so bile Zrna, Prosvetne tekme, Iskrice, Barčica, posebno pa še s prosvetnim mesečnikom Naš čolnič, ki je izhajal do leta 1928 v več tisoč izvodih.

Srednje postave, redkih las, nekoliko hudomušnega pogleda, a dobrega srca, da je gospod Lipe dal tudi srajco beraču, tako je bil čustven. Zvest duhoven, je moral v najhujši zimi maševati z napol rokavicami, ker je nosil velike ozebke. Pa se je tudi tem ozebkom smejal in jih je šaljivo opisal v eni izmed svojih številnih in posrečenih humoresk, ki je izšla v goriški reviji »Družina«. Najraje pa je črpal snov za svoje humoreske iz svojih mladih paglavskih let. Nekatere so prav sočne, kot na primer Binčkova prva spoved.

»Binče,« je dejala mati, vrnivša se od jutranje maše, »v izbo se mi spravi, da si izprašaš vest! K mizi sedi in resno premisli, kakšne komedije si že uganjal. Potem vzemi svinčnik in lepo napiši male "kozle", da boš vse lepo imel pred očmi, ko pojdeš popoldne k spovednici! Pustila te bom samega.«

»Po šoli je peljala učiteljica celo vrsto malih spokornikov v cerkev. Spovedoval je gospod Janez. Drug za drugim so stopali mali grešniki k spovednici. Marsikdo ni bil prav v nobeni zadregi. Grehe so nekateri enostavno brali kar iz molitvenika. Čičkarjev Tonče se je na glas izpovedoval grehov iz molitvenika: "Sem odpadel od vere, sem bral protiverske časopise (kljub temu da še iz abecednika ni poznal vseh črk), sem pozelel svojega bližnjega ženo, sem obhajal ženitev ob prepovedanih časih!" Učiteljica se je v klopi smejala v pest, gospod Janez je pa brundal in renčal, da so očitnemu grešniku vstajali lasje pokonci.

Že je gospod Janez odprl zamreženo okence. Binček bi moral začeti. Križ božji! Iskal je v žepu, zdaj desnem, daj levem — a lista ni bilo. Nesrečni Čičkarjev mu ga je bil odnesel!«

(Dalje)

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V nedeljo, 10. maja ob 16. uri: OKOLIŠKI

ABONMA

ISTVAN ÖRKENY

TOTÓVI

komedija v dveh delih

ZADNJIČ V SEZONI 1969-1970!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zadnja premiera Slovenskega gledališča v tej sezoni

István Örény: »Totovi«

Prejšnji teden je Slovensko gledališče odigralo zadnjo premiero v letošnji sezoni in sicer István Örkényjevo delo »Totovi«. Na vrsto je tedaj prišel madžarski dramatik, kar pomeni pogled v dramsko ustvarjanje naroda, ki nam je sicer geografsko blizu, pa njegovih dramatskih, zlasti novejših del ne poznamo. Dramaturg Miroslav Košuta navaja v Gledališkem listu Molnarja, ki so ga lahko tržaški Slovenci videli na odru. Dodali bi lahko še vsaj Fodorja, oziroma njegovo »Maturo«, ki jo je Slovenski oder pred dobrimi desetimi leti igral v avditoriju in na skoraj vseh odrih tega ozemlja. Razen tega je bilo več madžarskih del uprizorjenih tudi na tržaški radijski postaji, tako Molnarjevih, kot Fodorjevih in še nekaterih drugih. Mislim, da je eno madžarskih del igrala tudi dramska skupina prosvetnega društva Prosek-Kontovel.

Sicer pa to dopolnilo prav nič ne zmanjšuje Košutove stvarne razprave o »Totovih« v Gledališkem listu. Košuta razčlenja delo in ni mnenja, da bi mogli tolmačiti vodilno misel samo kot neko politično interpretacijo, ampak vidi smisel tega dela drugje. Opozori na misel, da diktator in njegova žrtev ne more najti v usodnem trenutku pomoči nikjer zunaj sebe. To je zanj svet, ki izvršuje pritisk, in svet, ki pritisk trpi. Včasih se sicer lahko za trenutek zblížata, toda samo navidezno, na površju, zakaj v bistvu si nujno nasprotujeta in se usodno izključujeta.

Morda je Košutova razlaga točna, čeprav se ponuja interpretacija medvojne stanja v mnogih zasadenih delih Evrope. Družina, ki lahko predstavlja narod, dolgo prenaša nečloveško trpljenje, da bi ja ne izzvala kakih represalij, toda ko doseže poniževanje že blaznega zatiralca vrhunec, se upre vse človekovo bistvo in se znebi pritiska, čeprav ne ve, kaj se bo zdaj zgodilo z njegovimi najbližjimi. Vsekakor je tudi taka interpretacija različna od mnogih primerov v dramskem slovstvu, ki obravnavajo medvojno tematiko. Zato je delo novo, čeprav morda v ponavljajočem se pritisku nekoliko utruja in že skoro dolgočasi. Med običajni tekst je nasutih dosti duhovitih in izvernih domislic.

Delo je režiral Adrijan Rustja. Vsekakor ni imel lahke naloge, če ni hotel ostati pri enostavni interpretaciji. Rustja je namreč iskal globlje v značaje likov, in je moral paziti, da niso bili prekomični, pa tudi ne pretežki. V značajih teh ljudi je namreč mnogo kmečke prirodnosti, dosti duhovitosti in pri nekaterih mnogo človeške topline. Če bi igralci stopnjevali svoje vloge, posebno major, potem bi tudi tista mesta, ki so morda bila nekoliko dolga, bolj zaživela in ne bi dolgočasila. Vendar je Rustja pokazal dosti iznajdljivosti in tudi mnogo volje, da je dal predstavi enovito podobo, tekočo govorico in delno folklorne pridih.

Glavne vloge so oblikovali: Silvij Kobal kot major, ki je skušal ustvariti nekje v neznanosti in bolni živčni razrvanosti tip nenormalnega, a kkrutega vojaka. Tota je igral Joško Lukeš s toplimi človeškimi izrazi in z velikim smislom za pravilno občutje. Leli Nakrstova je v Mariski upodobila lik matere, ki ji je edina skrb, kako bo postopal major, če mu ne bodo v vsem ustregli. Lepo podobo je ustvarila Mira Sardočeva v Agiki, morda je le glasovni izraz nekoliko motil mladostni lik. Nekaj novega je izoblikoval Stane Raztresen v pismonoši. Nekateri njegovi izrazi so bili odlični, posebno smeh. Če bi mogel

obdržati v celoti lik, bi bil povsem izviren. Župnik Staneta Starešiniča je morda nekoliko stereotipen, malo pozunanjen, vendar verjeten. Profesor Ciprijani Rada Nakrsta je enovit, dal mu je nekaj izrazitih potez.

Nastopili so še Livij Bogatec kot elegantni gospod, Alojz Milič kot čistilec, Dušan Jazbec kot sosed, Zlata Rodoškova kot sosedka, Adrijan Rustja kot fantek ter Sandi Pertot kot vajenec. V glavnem so vsi svoje vloge skrbno rešili. Okolje so obarvali in dvignili prizor do grotesknosti godci in sprevidi z njimi.

Sceno je zasnoval Sveta Jovanovič, kostume Uroš Vagaja, slikarski izraz pa je dal predstavi Demetrij Cej. Delo je prevedel Jože Hradil.

J. P.

Izšla je aprilaska številka »Mladike«. Uvodnik pod naslovom »Je res vse, kar je slovenskega, brezglavo?«, je napisal deželni poslanec Drago Stoka.

NOVE KNJIGE

NOVA DETELOVA KNJIGA PESMI

Lev Detela je zadnja leta literarno izredno ploden. Zdaj je izdal v zbirki »Sodobna knjiga« novo pesniško zbirko z naslovom »Metalelement«. Knjiga je izšla v Londonu.

V prodaji je tudi v Tržaški knjigarni in v Katoliški knjigarni v Gorici. Cena izvodu je 500 lir.

Slovenska matica v Ljubljani je izdala kot svojo izredno knjigo delo »Slovenska dramatika 1945-1965«, ki ga je uredil Jože Koruza. Knjiga stane na knjižnem trgu 65 novih dinarjev.

Izšel je »Prosvetni zbornik«, ki zajema slovensko kulturno-prosvetno dejavnost na Tržaškem od preporeda do konca druge svetovne vojne. Ta zbornik bodo predstavili uredniki in avtorji v petek, 8. maja, ob 20,30 v Gregorčičevi dvorani v ulici Geppa 9-I.

Založba Bompiani je izdala novo knjigo pripovednika Alberta Moravia. To je zbirka novel z naslovom »Il paradiso« (Nebesa). Knjiga obsega 34 novel, katerim je skupno to, da Moravia v vseh prikazuje lik in usodo kakšne ženske.

Gostovanje novogoriškega gledališča z Linhartovim »Matičkom«

Pretekla leta je tržaško Slovensko gledališče gostovalo po mnogih okoliških odrih. Letos je čutili v ansamblu utrujenost in upadlost, ki je razumljiva spričo majhnega števila igravcev in zato neprestane zasedbe. Marsikje zato v tržaški okolici letos ni bilo gostovanj. To pomanjkljivost je nadomestilo delno novogoriško gledališče, ki je imelo pred kratkim več predstav tako na Opčinah, v Bazovici in v Sv. Križu, razen tega pa tudi v več krajih na Goriškem.

Ko smo gledali predstavo Linhartovega Matička v Bazovici, smo imeli vseskozi vtis mladostnega poleta igravskega kolektiva, ki ustvarja z zanosom, voljo in dosti veliko izrazno umetniško močjo. V splošnem so igravci mladi, vendar je med njimi toliko že izrazito ustvarjalnih moči, da so lahko vodilne vloge povsem zadovoljivo rešili, in tudi zaradi mlajših moči ni predstava segla pod dostojno raven. Nasprotno, nastopajoči so znali ogreti drug drugega in ponesti igrivost Linhartovih junakov med bazovsko občinstvo s tako silo, da so se morali ogreti tudi sicer hladni Bazovci.

Predstavi je dal odrsko podobo kot režiser ing. Viktor Molka. Gledali smo že Matička v isti režiji z drugimi igravci. Tako lahko primerjamo režijsko zamisel, ki je ostala ista, z uspehom, ki je bil morda kdaj večji, kdaj manjši. Predvsem je Molka ohranil tipiko osebnosti in je znal ustvariti vzdušje Linhartove dobe. Posrečilo se mu je navaditi izvajavce tudi na domačo gojenjsko arhaično govorico, ki je res zvenela v vsej sočnosti in pristnosti. Poleg tega vzdušja davnine pa je inženir Molka zamislil tudi zelo spretno in estetsko sceno, ki je praktična in za vsak oder prilagodljiva, da se neprisljano in hitro spreminja, zato je posebno za podeželske odre zelo sprejemljiva. Zaradi mladostne svežine izvajavcev se pri novogoriškem odru toliko bolj čuti vpliv in volja režiserja, ki bo gotovo dala svoj prispevek k umetniški rasti teh gledaliških ustvarjalcev.

Med nastopajočimi je gotovo najbolj neprisljano, najbolj sproščeno, vedro in mladostno zaigrala Nežko Jerica Mrzelova. Ne poznamo vseh igravcev tega odra, gotovo pa bo to ena najbolj in največ obetajočih mladih igravk. Odlikuje jo odlična dikcija, sproščenost v vsaki situaciji

in prepričljivost izraza, po drugi strani pa nekaka skromnost, da ne sili v ospredje, čeprav bi ji lahko ponekod to vlogo dovoljevala.

Matiček Radka Poliča je zelo siguren v nastopu, morda celo preveč siguren. Njegov nastop spominja nekoliko na pretirano pozo, njegova dikcija je premehanična, preveč površinska, premalo doživeta. Njegovi poudarki so nekoliko premočni. Ima pa mnoge vrline. Če bo nekoliko doziral svojo izraznost, če bo čutil pravo mero in se ne bo ves predal igravskemu zanosu, bo izzorel v odličnega igravca. Seveda je to vse le vtis iz ene predstave.

Baron Staneta Lešana je malce mladosten lik, ki pa zelo, zelo spominja na Severjevega Barona Naletela. Tako zelo, da bi v določenih trenutkih lahko zasluhlil kopijo. Vendar nočemo s tem reči, da ni ta podoba doživeta, da ni izrazita, le preveč blizu je tisti podobi, ki jo mora v celoti ustvariti en sam odrski umetnik — to je Stane Sever. Lešanov baron ima morda to negativno stran, da ni v celoti enovit. V prvem, drugem in delno tretjem dejanju je podoba izkristalizirana, potem se nekje zgubi in izraznost pade, nato pa se spet dvigne in najde prvotni izraz. Tako je bilo vsaj v Bazovici, kar seveda ni merodajno za dokončno sodbo. Je pa zelo naraven, v dikciji ujet v skupno govorico in živi v harmoniji s premiki; posebno prepričljiv je v nastopih z Nežko.

Njegova žena, baronica, je dobila v igri Brede Urbičeve tudi zelo odgovarjajočo podobo, čeprav manj izrazno in tu pa tam nekoliko medlo.

Med ostalimi igravci je ustvaril vidnejšo podobo Ernest Zega. Vendar so prepričljivi tudi drugi tipi, od Tončke do Jerice, advokata, Budala, vrtnarja in drugih. Sploh je, kot smo rekli, celotni igravski zbor mlad in bo še zorel. In kljub temu, da morda niso vsi igravci tudi v majhnih vlogah kdaj povsem izraziti, so pa zato bolj prirodni, živi in spontani, pa tudi toliko bolj prepričljivi in bolj simpatični kot pa bi bili z veliko rutino, pa zato pretirani.

Tako so novogoriški igravci naredili med nami s svojim gostovanjem zelo lep in prijeten vtis.

J. P.

Sodobno kmetijstvo

Krmljenje mlečne govede

Izmenavja izkušenj in spoznanj ni samo pomemben dejavnik pri razvoju kmetijske znanosti, ampak tudi nujen predpogoj strokovnega napredovanja posameznih kmetovalcev. Nedavno se je mudil v Sloveniji ameriški strokovnjak prof. Stanley Gaunt z massachusettske univerze v Amherstu, ki je držal tamkajšnjim strokovnjakom vrsto zanimivih predavanj, od katerih je eno posvetil vprašanju prehrane mlečne govede. Prof. Gaunt se je pri tem skliceval predvsem na izkušnje in razmere v državi Massachusetts, vendar utegnejo biti njegova izvajanja zelo dragocena tudi za naše razmere. Prof. Gaunt je posebej osvetlil vprašanje izbire krme v razmerju do cene in enote energije, ki jo daje posamezna vrsta krbe. Živinorejci imajo posebne tabele, ki prikazujejo primerjalne vrednosti za koncentrate, ki so v rabi v Massachusettsu. Iz tabele si živinorejec lahko hitro izbere tiste koncentrate, v katerih je enota energije ob določeni ceni krmila najugodnejša. Enoto energije so navedene za vse vrste krmil, tudi za seno različne sestave in kakovosti. Zanimiva je ugotovitev, da je cena sena za enoto energije kar ugodna, pri tem pa je neota energije v kvalitetno slabši, suhi voluminozni krmi, kot pravimo senu, dražja kakor v kvalitetnejši.

Daleč najugodnejši vir energije je koruzna silaža. Nasplošno pa je pri silajah enota energije v njih tem dražja, čim večji odstotek vode vsebujejo.

KRMLJENJE KRAV

To je slej ko prej glavno vprašanje živinorejcev povsod po svetu. Izkušnje kažejo namreč, da krmijo rejci vse krave skoraj enako in sicer postavijo spodnjo mejo dodatka močnega krmila previsoko, zgornjo pa prenizko. Tako v praksi nobena krava ne dobi krme, kot bi jo morala glede na proizvodnjo ali pa glede na laktacijsko dobo.

Velikokrat molznice ne dosežejo velike mlečnosti, čeprav so za to sposobne, ker dobivajo obroke pretežno voluminozne krme, zaradi česar jim primanjkuje energije. Vamp krave namreč ni velik, da bi mogel prebaviti toliko voluminozne krme in oskrbel žival v tolikšnem obsegu z energijo in beljakovinami, kakor jih potrebuje za visoko proizvodnjo. Zato se mlečnost pri visoko proizvodnih kravah zmanjšuje, če je krmljenje izključno z voluminozno krmo. Navadno se zmanjša količina mleka do tiste ravni, za katero je žival s krmo preskrbljena.

SE OBILNO KRMLJENJE Z MOČNIMI KRMILI IZPLAČA?

Nekateri so mnenja, da se obilno krmljenje z močnimi krmili ne splača. To drži le v primerih, kjer je vsa čreda skozi vse leto obilno krmljena ne glede na stadij laktacije in ne glede na zmogljivost posameznih krav. To je prav gotovo zapravljanje krme in izguba v proizvodnji, saj krave z majhno proizvodno zmogljivostjo ne dajejo več mleka, pa če jih še tako dobro in obilno krmimo. Pretežni del krav je nadalje navadno preobilno krmljen proti koncu laktacije. Vedeti je treba, da potrebuje visoko proizvodna krava mnogo več hrane v kratkem obdobju začetnega stadija laktacije.

Mnogo krav bi dalo več mleka, čeprav bi v celotni laktaciji ne dobivale več krme, če bi krmo pokladali ob pravem času.

Prof. Gaunt je pokazal tudi tabele ekonomičnega krmljenja; tabele niso sicer sestavljene na osnovi ekonomskega računa, pač pa glede na potrebo živali. Upoštevajo proizvodnjo, odstotek maščobe v mleku, težo živali ter količino in kakovost voluminozne krme, ki jo pokladamo. Pri tem upošteva tudi posamezne pasme. Poglavitna ugotovitev, ki jo je treba naglasiti, je, da je treba krmljenje vedno prilagoditi individualnim sposobnostim živali. Pomembno je torej, kako žival izrablja krmo, kakšne kondicije je in seveda tudi, kakšna je cena mleka. Iz tabele je razvidno, da dobijo največ močne krme tiste krave, ki dajejo več kot 14 - 18 kg mleka na dan. Visoko proizvodne krave je treba krmiti na višji ravni, treba jim je za kg proizvedenega mleka dajati več hranilnih snovi.

Za teleta je priporočljivo razdeliti teleta v skupine, pač po teži in rasti in temu prilagoditi krmljenje. Pri plemenskih telicah je priporočljivo dokrmeljevanje, če so živali na paši.

Paši v Massachusettsu niso naklonjeni. To zaradi podnebnih razmer, ki so precej sušne. Vedo, da dobro gojen in oskrbovan pašnik lahko oskrbi krave molznice z dobro in

odlično krmo za del pomladi in poletja. Ta pa je največkrat zadovoljiva samo v obdobju enega meseca.

Rejec, ki krave krmi z zeleno krmo ali silažo, namesto da bi jih puščal na pašo, dobi od živali več mleka. Proizvodnja je sicer tudi nekoliko bolj izenačena. Ko je namreč pašna trava nizka ali prezrela, je krave pojejo manj, proizvodnja pade. Če pa rejec poklada zeleno krmo oziroma silažo, dobijo živali enakomerno vsak dan določeno količino voluminozne krme.

V Massachusettsu konzervirajo velike voluminozne krme. Vprašanju izgub pri konzerviranju so posvetili dosti pozornosti. Tako so raziskave pokazale, da so najnižje celotne izgube pri siliranju in to takrat, ko vsebuje izhodni material 50-60 odst. vode. Največ izgube pa so na senu, sušenem na tleh.

— o —

KONGRESNA MRZLICA

Po zadnjih statistikah skličejo po raznih mestih sveta tritisoč petsto mednarodnih kongresov ali zborovanj, ki se ukvarjajo z najraznovrstnejšimi vprašanji, od visoko političnih do zaščite domačih zajcev. Teh kongresov, ki jih je povprečno po deset na dan, se udeležuje okrog dva milijona odposlancev in zastopnikov iz raznih delov sveta.

Največ takih kongresov zboruje v Evropi, in sicer v Parizu, Zenevi, Londonu, Rimu in Bruslju. Na drugih zemljinah pa prihajata za mednarodne kongrese najbolj v poštev mesti New York in Washington.

Pesniška zbirka A. Miklavca „Prošnja za jutri“

Revija Mladika v Trstu je izdala za Veliko noč zbirko pesmi Alberta Miklavca pod naslovom »Prošnja za jutri«. Lepo opremo je oskrbel Marjan Kravos, ki je tudi avtor ilustracij, natisnila pa je zbirko tiskarna Graphis.

Zbirka vsebuje okrog 40 pesmi, med katerimi so mnoge religiozne vsebine, kot se da sklepati že po naslovu zbirke: Prošnja za jutri. Tako se glasi tudi naslov zadnje, sklepne pesmi, v kateri je rečeno:

Posveti v izbo
mojega življenja,
da dojamem misli,
ker že mrak
zagrinja prostor
mojega iskanja...
Osirotele misli,
orli v noči,
bolni na zenicah:
rojene za svetlobo
so obsojene živeti
po temnicah.
Posveti v izbo
mojega življenja:
da vedel bom,
kje sem,
in uvidel,
kam naj grem.

Kdo je Albert Miklavc? To je dolgoletni sodelavec Mladike, vendar ga njeni bravci ne poznajo pod tem imenom, ker je objavljala pesmi pod psevdonom Slavko. V spremnem tekstu na platnicah zbirke beremo: »Iz njegove plodovite pesniške žetve dobrega desetletja je ta zbirka... prečiščen izbor štiridesetih pesmi, ki naj v treh zaokroženih delih prikažejo najznačilnejše obrise njegovega pesniškega obraza. Albert Miklavc je bil rojen leta 1928 v Tomaju, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Prva leta

srednje šole je študiral v koprskem malem semenišču skupaj s pesnikom Cirilom Zlobcem, urednikom današnje ljubljanske »Sodobnosti«. Zadnje razrede srednje šole pa je obiskoval v goriškem malem semenišču... Semenišče je Miklavc obiskoval v Trstu in leta 1952 pel novo mašo v Ricmanjih. Sedaj je župnik na Katinari.«

Poleg lepih pesmi religiozno-meditativne vsebine najdemo v zbirki tudi precej pesmi, ki opjevajo domačo kraško zemljo, v kateri vidi pesnik simbol odpornosti, skrite dobrote in plodnega, vztrajnega trpljenja. V pesmi »Kraški kruh« poje:

Kako močno diši
domači kraški kruh:
v njem se pretaka kri
trpeče kraške zemlje.
Ko ga denem k ustom
se mi zdi
da grem k obhajilu;
tako me oživi
in mi vlije novih moči
za življenje.

Kras in njegovo trpko lepoto doživlja v spremembah letnih časov in dnevnih razpoloženj, kot razodevajo že naslovi pesmi: Kraška vas, Predpomlad, Pomladne želje, Pomlad, Predpoletje, Poletje, Spokojnost, Jesen na gmajni. Podobno razpeta preko glavnih praznikov vsega leta je njegova religiozna poezija, ki je zelo ponotranjena, nežna in topla.

Kljub tupatam še krhki, ne še čisto dodelani pesniški obliki je Miklavcova pesniška zbirka zelo lep velikonočni pesniški pih, za katerega moramo biti tako pesniku kot Mladiki hvaležni. Želeti je, da bi doživljalo z njim čisto notranje veselje in užitek kar največ bravcev.

RADIO TRSTA

♦ NEDELJA, 10. maja, ob: 8.30 Kmetijska odaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba za harfo. Izvaja Uršič-Petričeva; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše; G. Franciulli »Cvet«; 15.50 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 N. V. Gogolj »Kvartopirci«, enodejanka; 17.05 Revija orkestrrov; 17.30 Pri naših pevskih zborih; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik »Pratika«; 19.00 Jazz; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 11. maja, ob: 11.40 Radio za srednje šole; 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »G. Schiff«; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Zname melodijske; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Pesmi od vsepovsod; 21.05 A. Rebula »Mladost na gmajni«; 21.20 Romantične melodije; 21.50 Slovenski solisti. Tenorist Gašper Dermota, pri klavirju Maljjeva, Gerbičevi in Santlovi samospevi.

♦ TOREK, 12. maja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Humor v slovenski literaturi: »Miloš Mikeln«; 19.40 Zbor »Valentin Vodnik« iz Doline vodi Ota; 20.00 Šport; 20.35 Janaček: »Zadeva Makropulos«, opera; 22.20 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 13. maja, ob: 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 12.10 Liki iz naše preteklosti; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinški ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Trio »Ars Nova«; 19.15 Higiiena in zdravje; 19.25 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 19.40 Jazz; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 14. maja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 »Družinski obzornik«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Papandopulo. Fantazija. Izvaja violonist Klima in pianist Došek. 18.50 Al Caiola izvaja Gershwin; 18.10 »Pisani balončki«; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 I. Calvino: »Argentinska mravlja«; 21.50 Skladbe davnih dob.

♦ PETEK, 15. maja, ob: 11.40 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol; 12.10 Pravni položaj žene v Italiji; 12.20 aZ vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 W. Cesarini Sforza: Pravo in krivo; 19.25 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Delo in gospodarstvo; 20.50 Koncert operne glasbe. Vodi Kjuder. Sodelujejo sopr. Berce-Koštova, Peliconova, Furlanova in Pertotova, mspr. Bitenčeva, ten. Macilis, bar. Zlobec in bas. Sancin. Igra orkester Glasbene Matice iz Trsta; 21.50 Nekaj jazza.

♦ Sobota, 16. maja, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Iz starih časov; 13.29 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operetne melodije; 16.30 G. C. Croce: »Bertoldo«. Prvi del. Izvaja dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 17.20 Dialog; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane vodi Mihelčič; 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Boljuncu; 19.40 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.50 R. Murnik: »Med dvema stoloma«. Priredil Mahnič; 21.40 Vabilo na ples.

F.J. * 32 S M R T V POMLADI

»Najbrž zato, ker nimam zaupanja v svojo srečo.«

»Tokrat ste se bali čisto po nepotrebnem. Če kaj obljubim, skušam tisto tudi držati.«

»Vedno?«

»Vedno... če je le mogoče.«

»Oprostite, da sem dvomil,« je rekel. Bil je nevoljen sam nase, da ji je sploh omenil svojo bojazen, da ne bo prišla. Verjetno ne bom nikoli premagal v sebi nerodnosti do deklet, je pomislil. Hotel bi ji bil reči nekaj lepega in privrčnega, kar bi ji bilo razodelo, kaj je v resnici občutil do nje, nekaj, iz česar bi bila spoznala, kako je vse te dni z nežnostjo mislil nanjo in kako težko je čakal tega večera, da jo spet vidi. Tako pa jo je sprejel z nerodnimi besedami, ki jih hip prej še nikakor ni mislil izreči.

Nekaj hipov sta oba molčala. Šla sta vstric preko ceste in nato po pločniku na drugi strani, kjer je bilo ob tej uri veliko ljudi. Pri hoji se ga je nekajkrat dotaknila s plaščem, ko se je komu umaknila, in ob teh dotikih ga je sladko spreletelo po vsem telesu. Z neke strehe je zdrknil sneg in snežna masa bi se bila vsula delno nanjo, ki je hodila po notranji strani pločnika, če bi je ne bil naglo potegnil k sebi. Začutil je, kako se je za hip v strahu stisnila k njemu, in to ga je napolnilo še s posebno nežnostjo do nje. Rad bi jo bil stisnil k sebi in s težavo se je premagal, da ni tega storil.

»Hvala, zdaj sem vam dolžnica za življenje,« se je nasmihala, še vedno nekoliko preplašeno, a hkrati ji je že spet skoro otročje poreden izraz oblikoval ustnici.

»Škoda, da ni res,« je rekel.

»Ni veliko manjkalo,« je vztrajala.

»Bolje, da mi daste roko,« je dejal.

Mislil je, da se bo branila ali da se bo napravila, kakor da ni slišala. Toda po hipnem obotavljanju, ki ga je bolj začutil kot opazil, se ga je oprijela pod pazduho in ni izmaknila roke, ko sta malo naprej srečala deklet, s katero se je pozdravila.

»Ena mojih sošolk,« je pojasnila. »Jutri bo gotovo ves razred vedel, da sem šla pod pazduho s fantom.«

»Ali vam bo nerodno?«

»Oh, kaj še. Še zabavalo me bo in zavidale mi bodo.«

Mislil je, da se šali, toda iz njenega glasu sta zveneli navihanost in iskrenost, kot da se že vnaprej veseli na tisto, kaj bodo rekly sošolke.

»Oh, ne veste, koliko šušljanja in klepetanja bo zaradi tega v razredu. Kar zabavno bo,« se je veselila. »Samo da ne zvedo nune, te so še prav za luno v takih stvarah.«

»Kako je še otročja,« je spet pomislil, obenem

pa ga je ta njena otročjost razveselila in ganila hkrati.

Pripovedovala mu je, kako je pri baletnih vajah v Operi in kako jo balet veseli. Že kot majhna deklica je tako rada plesala in potem je hodila v tečaje, v drugega za drugim, tako da so jo nazadnje izbrali z nekaj drugimi vred za nastope v operetah. Rada pa bi nastopila v kakšni zahtevnejši in lepši baletni vlogi, je rekla, a to bo težko. Ni lahko uspeti v baletu. ocen o uprizoritvi te operete.«

»Zame ste bila čudovita. Kot prikazen. Kot prava vila.«

»Pretiravate, da bi mi dali pogum.«

»Res ne pretiram. Čudno, da se ni vzgal oder od mojega vroče občudujočega pogleda,« je rekel.

»Zdaj se pa delate celo norca iz mene,« je bila rahlo užaljena.

»Zame je bilo čudovito, kako ste plesala, za kritike pa ne vem. Pravzaprav niti nisam bral uprizoritvi te operete.«

»No, zadovoljna sem, da je ugajalo vam,« je dejala. »Vsaj eden zadovoljen gledavec.«

»Prepričan sem, da jih je bilo več.«

»Nekateri so mi že poslali šopke rož,« je priznala. »Seveda znanci.«

»Gorje jim, če zvem, kdo so.«

»Torej jih rajši ne izdam. Ne maram jih imeti na vesti,« se je zasmejala. »Za vas pa bi bilo tudi škoda, če bi se morali bogve kako dolgo pokoriti v ječi. Razen tega se mi zdi, da se vam nasilje ne bi podalo.«

»Zakaj se vam zdi to?«

»Imam tak občutek. Niste tip za to.«

»Hočete reči, da ne verjamete, da bi bil sposoben, da se stepem za vas?«

»Ne vem. A rajši ne,« je rekla s hlinjeno resnostjo.

»Upam, da ne bo treba.«

»Upajmo,« je poredno pristavila.

(dalje)

— o —

GOSTOVANJE NARODNEGA GLEDALIŠČA
»IVAN ZAJC« Z REKE

V četrtek, 14. maja ob 21. uri.

V nedeljo, 17. maja ob 16. uri

IVO TIJARDOVIČ

MALA FLORAMY

opereta v treh dejanjih

Dirigent: INO PERIŠIČ

Scenograf: DORIAN SOKOLIČ

Koreografi: NADA HERZOG, OLGA ORLOVA,
EDA VERDONIK

Režiser: MIODRAG LONČAR, Kostumograf: RUCICA SOKOLIČ

Asistent režije: STEVO VUKAS

Prodaja vstopnic ob delavnikih od 12. do 14. ure ter eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih eno uro pred začetkom predstav. Rezervacija po telefonu 73426!

Sovjetska zveza kupuje surovo maslo

Medtem ko Evropska gospodarska skupnost ne ve kam z gorami surovega mala, je Sovjetska zveza v resnih skrbih glede oskrbe svojega prebivalstva. Sovjetski okvirni načrti glede proizvodnje mleka niso prinesli pričakovanih rezultatov. Toda ker nobena druga vzhodno-evropska država ni v stanju izvažati surovega mala, je Sovjetska zveza bila prisiljena, obrniti se na Zahod. Pogajanja

so ravno v teku, pri čemer sta za kupčijo najbolj zainteresirani Holandska in Zahodna Nemčija.

Ob tej vesti pa se kot potrošniki sprašujemo: surovo maslo, ki ga kupujemo onkraj meje, je večinoma sovjetskega izvora. Možno je, da Sovjetska zveza tudi sledi logiki tržnega gospodarstva in zato kupuje tuje maslo po nižji ceni, kot pa prodaja svoje.